

Heeft u vragen? Nood aan bijkomende info?
Mail naar onze frontdesk via vraag@mi-is.be
Of bel naar 02 508 85 85

**Aan de dames en heren Voorzitters van
de openbare centra voor
maatschappelijk welzijn**

Datum: **20 DEC. 2016**

Omzendbrief betreffende de toelage ter bevordering van de participatie en sociale activering van OCMW-gebruikers vanaf 2017

Geachte,

Tewerkstelling blijft de beste hefboom om de vicieuze cirkel van de armoede te doorbreken. Maar voor veel mensen is en blijft de "opstap" naar werk veel te hoog. Om de afstand met de arbeidsmarkt te verkleinen en de maatschappelijke integratie te bevorderen is het belangrijk om ook in te zetten op participatie en sociale activering.

Participatie en sociale activering zoals omschreven in deze context heeft als doel om de maatschappelijke participatie te verhogen en het sociaal isolement te doorbreken door maatschappelijk zinvolle activiteiten te ondernemen, ofwel als een doel op zich, ofwel als een eerste stap in een traject voor socio-professionele inschakeling, ofwel als een eerste stap in een (latere) betaalde tewerkstelling.

Op heden bestaan er drie verschillende toelagen gericht op de bevordering van de participatie en sociale activering, met elk een eigen logica en invalshoek. Een grondige hervorming werd voorbereid met als doel om deze drie toelagen, te harmoniseren en te vereenvoudigen tot één stelsel.

Ik heb het genoegen u met deze omzendbrief alvast te informeren over de krijtlijnen van de hervorming die volgens volgende principes werd uitgetekend:

⇒ ***Eenvormige aanpak***

De toelagen gericht op participatie en sociale activering worden geharmoniseerd : met ingang van 1 januari 2017 worden alle voorwaarden en modaliteiten voor het verkrijgen van de toelage ondergebracht in één koninklijk besluit dat geldt voor alle OCMW's. Het betreft een jaarlijks te nemen koninklijk besluit met een subsidieperiode van 1 januari 2017 tot en met 31 december 2017 op basis van het gestemde budget.

⇒ *Administratieve vereenvoudiging*

Deze hervorming betekent een bestuurlijke vereenvoudiging aangezien er een éénvormige aanpak komt die geldt voor alle OCMW's op basis van een transparante verdeelsleutel. Er zullen geen onderverdelingen meer zijn naargelang van het type OCMW en het type activering met elk hun eigen logica, aanpak en vereisten inzake verantwoording.

Het bestaande systeem van overeenkomsten dat geldt voor clusters en OCMW's van de grote steden, evenals het bestaande systeem van selectiecriteria dat geldt voor de OCMW's van de grote steden worden afgevoerd.

De OCMW's beschikken over de autonomie om de middelen in te zetten voor hun belangrijkste lokale noden binnen drie grote beleidsprioriteiten : kinderarmoede bestrijden, collectieve modules opzetten in het kader van het GPMI en maatschappelijke participatie bevorderen. Voor de kleinere OCMW's voorzie ik een extra soepelheid, zodat zij de middelen vrij kunnen gebruiken binnen deze krijtlijnen.

⇒ *Aanmoediging van samenwerkingsverbanden*

OCMW's worden aangemoedigd om samen te werken en zo te genieten van de voordelen van schaalvergroting en expertisedeling. Het kan gaan om samenwerkingsverbanden tussen OCMW's of met partnerorganisaties. Voor de kleinere OCMW's wordt een bijzondere soepelheid aan de dag gelegd vermits zij in het bijzonder baat hebben bij samenwerking en schaalvergroting.

⇒ *Optimale benutting van de toelage*

De toelage wordt maximaal benut via een automatische herverdeling van toegewezen maar niet gebruikte sommen. Op deze manier wordt vermeden dat er middelen voor armoedebestrijding verloren gaan of onderbenut blijven.

⇒ *Resultaatgerichte aanpak*

De toelage wordt toegekend volgens een resultaatgerichte benadering waarbij de besteding opgevolgd kan worden. Via de rapportering van de applicatie "Uniek Jaarverslag" zal ik gegevens verzamelen over het gebruik van de middelen, die gehanteerd kunnen worden binnen een breder monitoringsinstrument. Een kwalitatieve evaluatie wordt eveneens voorzien twee jaar na de inwerkingtreding.

In deze omzendbrief zullen volgende punten verder behandeld worden:

- 1. Doelstelling van de toelage**
- 2. Aanwending van de toelage**
- 3. Verdeelsleutel**
- 4. Aanmoediging van samenwerkingsverbanden**
- 5. Herverdeling van niet-benut saldo**
- 6. Budget**

1. DOELSTELLING VAN DE TOELAGE

De toelage richt zich tot de gebruiker van het OCMW in de ruime zin, met name de persoon die gebruik maakt van gelijk welke vorm van openbare dienstverlening die behoort tot de opdrachten van het OCMW.

Binnen het algemene kader van participatie en sociale activering zijn er drie beleidsprioriteiten:

A. Bevorderen van maatschappelijke participatie

De toelage kan aangewend worden voor volgende initiatieven ter bevordering van de maatschappelijke participatie van OCMW-gebruikers:

- 1° de volledige of gedeeltelijke financiering van de deelname door de gebruikers aan sociale, sportieve of culturele manifestaties;
- 2° de volledige of gedeeltelijke financiering van de deelname door de gebruikers aan sociale, culturele of sportieve verenigingen met inbegrip van lidgeld en de voor de deelname noodzakelijke benodigdheden en uitrustingen;
- 3° de ondersteuning en de financiering van initiatieven van of voor de doelgroep op sociaal, cultureel of sportief vlak;
- 4° de ondersteuning en de financiering van initiatieven die de toegang en de participatie van de doelgroep tot de nieuwe informatie- en communicatietechnologieën bevorderen.

B. Organiseren van collectieve modules

Deze toelage kan aangewend worden voor de financiering van het organiseren van collectieve modules, dewelke de individuele begeleiding in het kader van de geïndividualiseerde projecten voor maatschappelijke integratie kunnen aanvullen.

Collectieve modules worden in deze context gedefinieerd als een samenhangend geheel van activiteiten die in groepsverband worden uitgevoerd met het oog op het bereiken van een welbepaald doel. Het aspect van de groepsdynamiek is hierbij zeer belangrijk. In die zin vormen collectieve modules die goed begeleid en gestuurd worden en naar een welbepaald doel toewerken, een bijzonder zinvolle aanvulling op individuele begeleiding.

De financiering van collectieve modules' wordt in deze context begrepen als het ten laste nemen door het OCMW van kosten die verbonden zijn aan de organisatie van collectieve modules ofwel door het OCMW zelf (personeels-, werkingskosten,...) ofwel door een externe partner. Het is mogelijk dat het OCMW de organisatie van de collectieve modules uitbesteedt aan een externe partner. In dat geval dient er een samenwerkingsovereenkomst afgesloten te worden tussen het OCMW en de externe partner. Deze partner dient dan verantwoording af te leggen aan het OCMW over het gebruik van de middelen. Het kan hierbij gaan om personeels- en/of werkingskosten (zoals bijvoorbeeld de aankoop van materiaal voor de organisatie van de collectieve modules, huurkosten voor de lokalen waar de collectieve modules worden georganiseerd, ...).

Met de introductie van dit laatste punt wordt een complementariteit beoogd met de hervorming van het GPMI, zoals in werking getreden op 1 november 2016. De toelage zal faciliterend werken doordat het mogelijk zal zijn een deel van de inhoud van een GPMI dat betrekking heeft op een traject gericht op het verhogen van de participatie en sociale activering, te financieren via deze weg.

Voorbeelden van dergelijke modules zijn groepswork collectieve schuldenregeling, kookateliers, cursussen gericht op taal, attitudetraining, omgaan met gezag, zelfstandig het openbaar vervoer nemen, stiptheid, opwaarderen van het zelfbeeld...

C. Bestrijden van kinderarmoede

Het gedeelte van de toelage dat voorbehouden wordt voor de bestrijding van kinderarmoede kan aangewend worden voor volgende initiatieven:

1° de volledige of gedeeltelijke financiering van maatschappelijke dienstverlening om de maatschappelijke integratie van kinderen van gebruikers via deelname aan sociale programma's te bevorderen.

Worden inzonderheid bedoeld:

- de maatschappelijke dienstverlening in het kader van de deelname aan sociale programma's;
- de maatschappelijke dienstverlening in het kader van onderwijsondersteuning;
- de maatschappelijke dienstverlening in het kader van psychologische ondersteuning voor het kind of voor de ouders in het kader van de raadpleging van een specialist;
- de maatschappelijke dienstverlening in het kader van paramedische ondersteuning;
- de steun bij de aankoop van pedagogisch materiaal en spellen.

2° de volledige of gedeeltelijke financiering van initiatieven met of voor kinderen van gebruikers om hun maatschappelijke integratie te bevorderen. Worden inzonderheid bedoeld de kosten voor het opzetten van acties met het oog op de sociale integratie van kansarme kinderen.

2. AANWENDING VAN DE TOELAGE

Het staat het OCMW vrij om de prioritaire doelgroepen die zich in een achtergestelde situatie bevinden en waarvoor een interventie noodzakelijk is, af te bakenen. Alzo kan het OCMW zelf de accenten van het plaatselijk beleid te bepalen.

Niettemin, is de toegekende toelage verplicht te besteden aan specifieke beleidsprioriteiten, namelijk :

- 1. minimum 25% en maximaal 50 %** van de toelage is verplicht te besteden aan het organiseren van **collectieve modules** dewelke de individuele begeleiding in het kader van de geïndividualiseerde projecten voor maatschappelijke integratie kunnen aanvullen

Het toelagebedrag binnen dit luik van minimum 25 % tot maximaal 50 % kan integraal (voor 100 %) besteed worden aan personeelskosten

2. minimum 25% van de toelage is verplicht te besteden aan de bestrijding van **kinderarmoede**.

Van deze minimum 25 %, te besteden aan kindarmoede, kan hoogstens 10 % besteed worden aan personeelskosten

3. het restbedrag dat **maximum 50%** van de toelage kan behelzen, is vrijelijk te besteden binnen het luik bevorderen van **maatschappelijke participatie** en bestrijding van **kinderarmoede**

Van dit stuk toelagebedrag dat hoogstens 50 % van het totale toelagebedrag mag bedragen, kan hoogstens 10 % besteed worden aan personeelskosten

Indien het OCMW minder besteedt aan de omschreven activiteiten dan de voorziene minima per luik, dan wordt het verschil tussen het vereiste minimum en het werkelijk besteedde percentage in mindering gebracht van het bedrag van de toegekende subsidie.

Uitzondering hierop zijn de OCMW's die een budget toegewezen krijgen gelijk aan of minder dan 5000 €. Deze OCMW's zijn niet gebonden aan de hierboven vermelde criteria. Bijgevolg kunnen zij het volledig toegekende bedrag **vrijelijk** besteden binnen de klijntijnen van het uitvoeringsbesluit. Bedoeling hiervan is de kleine OCMW's soepelheid te bieden bij de besteding van de toelage. Deze uitzondering blijft behouden wanneer meerdere kleine OCMW's hun financiële middelen groeperen, cf. punt 4.

Concreet : indien een OCMW met een bedrag kleiner of gelijk aan 5000€ beslist om bijvoorbeeld in 2017 100% van de toegekende middelen te besteden aan de organisatie van collectieve modules en in 2018 100% aan de bestrijding van kindarmoede, dan is het OCMW vrij om dit te doen. Het moet zich dan wel houden aan de bestedingscriteria die gelden voor de personeelskosten, overeenkomstig de keuzen die het maakt inzake activiteiten en doelstellingen. Zo kan in het gegeven voorbeeld het kleinere OCMW in 2017, indien het dat wil, 100 % van de toelage verantwoorden aan de hand van personeelskosten (want de gekozen activiteit is het organiseren van collectieve modules) en kan het in 2018 hoogstens 10 % van het toelagebedrag verantwoorden aan de hand van personeelskosten vermits de beleidskeuze in 2018 het bestrijden van kindarmoede behelst.

3. VERDEELSLEUTEL

Met deze hervorming wordt een toelage voorzien voor alle OCMW's die verdeeld wordt op basis van een transparante en objectieve verdeelsleutel, met name:

- 75 % op basis van het aantal gerechtigden op een leefloon als bedoeld door de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, of op een financiële maatschappelijke hulp terugbetaald door de staat in het kader van artikel 5 van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn in de gemeente op datum van 1 januari 2016;
- 25 % op basis van het aantal rechthebbenden op een verhoogde verzekeringstegemoetkoming als bedoeld in artikel 37, § 19, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen gecoördineerd op 14 juli 1994, in de gemeente op 1 januari 2016.

Deze verdeelsleutel is evolutief in de tijd — parameter wordt gemeten op 1 januari van het voorgaande jaar — en volgt de werkelijkheid op de voet. De verdeelsleutel vertrekt van een objectief criterium dat een aanwijzing vormt voor de armoedegraad in een bepaalde stad of gemeente en voor de werklust van het OCMW.

4. AANMOEDIGEN VAN SAMENWERKINGSVERBANDEN

OCMW's worden aangemoedigd om samen te werken en zo te genieten van de voordelen van schaalvergroting en expertisedeling. Het kan gaan om samenwerkingsverbanden tussen OCMW's of met organisaties die de sociale, culturele en sportieve participatie en de toegang tot nieuwe informatie- en communicatietechnologieën voor mensen die in armoede leven als doelstelling hebben.

Hierbij zal voor de kleinere OCMW's¹ een bijzondere soepelheid aan de dag gelegd worden vermits zij in het bijzonder baat hebben bij samenwerking en schaalvergroting. Kleinere OCMW's die een samenwerkingsovereenkomst sluiten om de toegekende financiële middelen te bundelen en gemeenschappelijke initiatieven te ontwikkelen, zullen het gebundeld toelagebedrag vrijelijk kunnen besteden binnen de krijtlijnen van het toelagebesluit, overeenkomstig de uitzondering, beschreven in punt 2. Kleinere OCMW's beschikken namelijk over een grotere autonomie inzake de aanwending van de toelage (zie supra), een voordeel dat behouden blijft bij schaalvergroting. Zo kunnen kleinere OCMW's ervoor kiezen om de financiële middelen te bundelen voor de aanwerving van een personeelslid dat kan ingezet worden voor alle deelnemende OCMW's.

5. HERVERDELING VAN NIET-BENUT SALDO

Om te vermijden dat toegekende maar niet gebruikte middelen verloren gaan, wordt het systeem tot herverdeling van het niet-benut saldo, verder gezet volgens het principe dat de OCMW's die een hoger bedrag kunnen verantwoorden dan het hen toegekende bedrag, aanspraak kunnen maken op een bijkomend budget, op voorwaarde dat er niet-benut saldo voorhanden is.

Aldus worden de bedragen van de subsidies die niet gebruikt werden opgeteld tot één samengevoegd totaalbedrag voor alle OCMW's, het zogenaamde "subsidie-overschot".

De bedragen van de activiteiten die gebruikt en correct verantwoord werden, maar die de aan het OCMW toegekende subsidie overschrijden, worden opgeteld tot één samengevoegd totaalbedrag voor alle OCMW's, het zogenaamde "activiteitenoverschot".

Indien het subsidie-overschot groter is dan of gelijk is aan het activiteitenoverschot zal het activiteitenoverschot volledig vergoed worden aan het OCMW.

Indien het subsidie-overschot kleiner is dan het activiteitenoverschot zal het subsidie-overschot worden verdeeld onder de OCMW's met een activiteitenoverschot overeenkomstig hierboven beschreven verdeelsleutel, waarbij het aandeel dat elk OCMW maximaal kan ontvangen, beperkt is tot het bedrag van de activiteiten, die gebruikt en correct verantwoord werden, en dat de aan het OCMW reeds toegekende subsidie overschrijdt.

¹ zoals bepaald in de context van deze maatregel, namelijk met een toelagebedrag van minder dan of gelijk aan 5000 €

6. BUDGET

Net als de voorgaande jaren, gebeurt de verantwoording van de toelage via de applicatie "Uniek jaarverslag" aan de hand van een elektronisch verslag. De originele bewijsstukken blijven ter beschikking met het oog op de controle op het gebruik van de toelage.

Naar aanleiding van deze hervorming wordt deze applicatie aangepast. De handleiding met de aangepaste versie zal ter beschikking gesteld worden.

Een niet-limitatieve lijst van toegestane en niet toegestane activiteiten binnen de luiken maatschappelijke participatie en kinderarmoede is terug te vinden op <http://www.mi-is.be/nl/tools-ocmw/uniek-jaarverslag> ('activiteiten_participatie_en_sociale_activering_2016').

Het budget ter bevordering van de participatie en sociale activering van OCMW-gebruikers voor het jaar 2017 werd reeds voorzien in de begroting voor het jaar 2017. Echter, vanwege het jaarlijks karakter van het budget kan dit pas ter beschikking worden gesteld begin 2017, na de stemming van de begrotingswet.

Het toegekende bedrag per OCMW zal als bijlage bij het koninklijk besluit worden gevoegd.

Hopend u hiermee van dienst geweest te zijn, groet ik u met de meeste hoogachting,

De Minister voor Maatschappelijke Integratie,

Willy Borsus